

از لغو قرارداد اف ۱۴ تا اکسید کردن اورانیوم ۲۰ درصد

حسن ابراهیم زاده

رابطه مستقیم ایران با ایالات متحده آمریکا و روابط نه‌چندان خوب با دیگر کشورها رخ داده است، بازگشتی به اهداف اصلی جمهوری اسلامی ایران و دولت موقت انقلاب اسلامی، که می‌خواست روابطی گسترده، عزتمندانه و توأم با احترام متقابل با دیگر کشورهای دنیا داشته باشد به شمار می‌رود» «امروزه همانند آخرین مذاکرات انجام‌یافته به وسیلهٔ مسؤولان دولت موقت با دیپلمات‌های دیگر کشورها، از جمله ایالات متحده آمریکا، اکنون نیز برخی منتقدان ابراز دلواپسی کرده، بدون توجه به ابزارهای ضروری در مذاکرات دیپلماتیک برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات، بعضاً بهانه‌گیری یا کارشکنی می‌کنند» «اکنون ایران در دید و زبان جهانیان از «رژیمی ایدئولوژیک پرخاشگر و ستیزه‌جو» به «حکومتی قابل تعامل» تبدیل شده است و می‌توان امیدوار بود که دیگر مسائل مرتبط در منطقه بر سر میز مذاکره حل و فصل شود.»

ابراهیم یزدی در این خطاب خود به محمدجواد ظریف، همسو با حرکت تبلیغاتی نظام سلطه با وصف کردن نظام اسلامی به «رژیمی ایدئولوژیک پرخاشگر و ستیزه‌جو» در طی ۳۵ سال گذشته، بیانیه لوزان را زمینه‌ای برای تبدیل این رژیم! به «حکومتی قابل تعامل» در دید و زبان جهانیان می‌خواند که همان خواستهٔ دولت موقت بود؛ دولتی که به گفتهٔ خود وی

مذاکرات و بیانیه لوزان، تنها اعتدالیون و اصلاح‌طلبان را به وجد نیاورد، بسیاری از افراد و گروه‌های سیاسی خارج از نظام و حتی گروهک‌ها و مطرودان نظام و امام(ره) را نیز چنان خوشحال کرد که نتوانستند سرور خود را پنهان کنند.

این مذاکرات و بیانیه برای نهضت آزادی و باقی‌ماندگان دولت موقت و جریان‌های که امام راحل(ره) از آن‌ها به پدرخوانده سازمان تروریستی منافقین یاد کرده بودند و در نامهٔ خود به آقای محتشمی‌پور، وزیر وقت کشور، خواستار ممانعت از ورود آنان به عرصه سیاست و نفوذ در بدنهٔ نظام اسلامی شده بودند، فرصتی برای به رخ کشیدن پیشینهٔ تعاملات خود با آمریکا در دوره‌ای شد که خیانت آنان بر همگان آشکار است و اسناد لانه جاسوسی از ارتباط افرادی چون ابراهیم یزدی و امیر انتظام، گوشه‌ای از آن را نمایان کرد؛ اسنادی که نشان می‌دهد سازمان سیا این عناصر را رابطان و دوستان خوب آمریکا می‌داند که به اصطلاح توان کشیدن ترنم انقلاب را دارند!

پس از مذاکرات و بیانیهٔ لوزان، ابراهیم یزدی وزیر امور خارجه دولت موقت، محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه دولت اعتدال را چنین خطاب کرد: «این روند [مذاکرات و بیانیه لوزان] که پس از حدود ۳۵ سال نبود

به دنبال «روایتی
گسترده، عزتمندانه
و توأم با احترام متقابل
با دیگر کشورهای دنیا» بوده؛ دولتی که دیروز
همانند دولت امروز گرفتار «برخی منتقدان دلواپس»
است!

ابراهیم یزدی با شباهت‌سازی دستگاه دیپلماسی دولت
بازرگان با دولت اعتدال با بیان این نکته که «امروزه
همانند آخرین مذاکرات انجام‌یافته به وسیله مسؤولان
دولت موقت با دیپلمات‌های دیگر کشورها از جمله
ایالات متحده آمریکا، اکنون نیز برخی منتقدان ابراز
دلواپسی کرده»، به این نکته اشاره نمی‌کند که نخستین
دلواپس در آن مقطع، شخص حضرت امام (ره) بودند که
به دولت موقت اجازه مذاکره با آمریکا را ندادند بلکه
در نامه‌ای خواستار قطع رابطه نظام اسلامی با دولت
مصر به سبب حرکت ننگین سادات در کمپ‌دیوید
می‌شوند و با شنیدن خبر اشغال لانه جاسوسی به دست
دانشجویان پیرو خط امام از آنان پشتیبانی کرده، آن را
انقلاب دوم می‌نامند. ابراهیم یزدی، دولت اعتدال را با
دولتی مقایسه می‌کند که امام راحل (ره) در همان دهم
اسفند ۱۳۵۷ و در کم‌تر از یک‌ماه از پیروزی انقلاب
اسلامی نخستین انتقاد خود را درباره مسامحه با غرب
و غربگرایی به آنان اعلام کردند و فرمودند: «من باید
به مصادر امور بگویم که اخطار کنم که این قدر ضعف
نفس به خرج ندهید، دنبال این نباشید که فرم غربی
پیدا کنیم» از هشدار امام (ره) به فرم غربی داشتن و فرم
غربی پیدا کردن این دولت که ایشان از آن به «ضعف
نفس» یاد کردند، تا «ضعف نفس» آنان در اداره کشور
و میدان دادن به عناصر نامطلوب و بی‌عرضگی در برابر
جریان‌ها و گروه‌های برانداز تا جایی که امام خمینی (ره)
هنگام اقامت در قم حرکت‌های ضد ولایت فقیه و ضد
نظام گروهک‌های برانداز در کردستان و شهرهای دیگر
را با حرکت نهضت آزادی و دولت موقت برای انحلال
مجلس خبرگان قانون اساسی یکی می‌خواند و آنان را
در ۵/۵/۲۸ چنین خطاب می‌کند:

«... شما کجا بودید؟ حالا سر درآورید و حرف می‌زنید
و نمی‌دانم به ولایت فقیه اشکال می‌کنید؟ نمی‌دانم
مجلس را می‌خواهید منحل بکنید، مگر شما قدرت
این را دارید؟ توی دهنتان می‌زنم من، دست بردارید از
این حرف‌ها [و] از این مزخرفات، وارد بشوید در جرگه
اسلام، وارد بشوید در جرگه مسلمین، بگنارید که این

مملکت سر و سامان پیدا بکند، او در کردستان، دمکرات
در کردستان خلاف می‌کند آقایان در تهران».
آقای ابراهیم یزدی در خطاب خود به ظریف، سیاست و
اقدامات دولت اعتدال را همان سیاست و اقدامات دولت
موقت و «بازگشتی به اهداف جمهوری اسلامی ایران
و دولت موقت انقلاب اسلامی!» می‌خواند؛ آن هم
سیاست و اقداماتی که امام راحل (ره) را در ۱۳۵۷/۵/۲۷
بر آن داشت تا از قم، رؤسای تهران‌نشین را این‌گونه
خطاب کند:

«خدا می‌داند، انقلابی عمل می‌کنم، می‌آیم تهران و
رؤسای [را] که مسامحه می‌کنند، با آن‌ها انقلابی عمل
می‌کنم.»

دلواپس واقعی دولت موقت، امام خمینی (ره) و امت
حزب‌الله بودند و از این‌رو پس از تسخیر لانه جاسوسی
و استعفای مهندسی مهدی بازرگان، امام خمینی (ره)
بدون هیچ تعلل، بی‌درنگ با آن موافقت کردند و از
ادامه دولتی که بیش از دلواپسی برای اسلام و انقلاب و
مردم، دلواپس حفظ مسند قدرت خود و آمریکا و منافع
آن بود جلوگیری کردند؛ دولتی که یکی از توطئه‌هایش
خلع سلاح کردن نظام نوپای جمهوری اسلامی در برابر
آمریکا و نظام سلطه با لغو قرارداد هواپیماهای اف ۱۴
بود که با همت و ایستادگی شخصیت‌هایی چون شهید
بهشتی نقش بر آب شد.

وزارت خارجه دولت موقت به ریاست شخص ابراهیم
یزدی در اول مرداد ۱۳۵۸ خواستار مذاکره با آمریکا و
لغو قرارداد خرید ۷۸ فروند اف ۱۴ شد و متنی چنین به
سفارت آمریکا در تهران فرستاد:

«وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با ابراز
تعارفات خود به سفارت ایالات متحده و پیرو مذاکرات
تیرماه گذشته دکتر یزدی وزیر امور خارجه و کاردار
سفارت [!] احتراماً مایل است مطالب زیر را یادآوری شود:
دولت موقت جمهوری اسلامی ایران مسأله نگهداری
هواپیماهای اف ۱۴ که ۸۰ فروند آن توسط رژیم گذشته
خریداری شده بود را مورد مطالعه قرار داد و تصمیم به
فروش این هواپیماها گرفته است.

از سویی چون این هواپیماها دارای دستگاه‌های محرمانه
تجسس می‌باشند، دولت موقت ترجیح می‌دهد که
دولت ایالات متحده آمریکا در مورد بازخرید ۷۸ فروند
موجود آن اقدام کند.

وزارت امور خارجه پیشنهاد می‌کند که ایالات متحده در
این منظور با دولت ایران وارد مذاکره شود؛ جزئیات، تاریخ

آقای ابراهیم یزدی در

خطاب خود به ظریف،

سیاست و اقدامات دولت

اعتدال را همان سیاست

و اقدامات دولت موقت

و «بازگشتی به اهداف

جمهوری اسلامی ایران

و دولت موقت انقلاب

اسلامی!» می‌خواند؛ آن

هم سیاست و اقداماتی

که امام راحل (ره) را

در ۱۳۵۸/۵/۲۷ بر آن

داشت تا از قم، رؤسای

تهران‌نشین را این‌گونه

خطاب کند؛

«خدا می‌داند، انقلابی

عمل می‌کنم، می‌آیم

تهران و رؤسای [را]

که مسامحه می‌کنند،

با آن‌ها انقلابی عمل

می‌کنم.»

دولت اعتدال، الگوی ارتباط با آمریکا را از دولت موقت ربود و اگر مهندس مهدی بازرگان تنها توانست در سفر به الجزایر در جایگاه نخست‌وزیری ایران با برژینسکی، معاون رئیس جمهور وقت آمریکا، به گفت‌وگو بنشیند و به خیال خودش آن را از امام (ره) و نظام پنهان کند، دکتر حسن روحانی آشکارا با رئیس جمهور آمریکا تلفنی سخن گفت.

به ایران با چراغ سبز آمریکا در کمتر از یک سال پس از استعفای دولت موقت، از نقشه‌ای پرده برداشت که دولت موقت در صدد اجرای آن بود. متأسفانه مقایسه دولت اعتدال با دولت موقت در سیاست خارجی و آن را در ایجاد «روابطی گسترده، عزتمندانه و توأم با احترام متقابل (!)» دنباله‌رو دولت موقت خواندن همراه با متهم کردن نظام اسلامی به «ژییمی ایدئولوژیک، پرخاشگر و ستیزه‌جو» نه تنها با واکنش دستگاه دیپلماسی دولت اعتدال روبه‌رو نشد، بلکه پس از درگذشت ابراهیم یزدی در شهر پیور ۱۳۹۶، دکتر حسن روحانی رئیس جمهوری و دکتر محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه با ارسال پیام تسلیت به مناسبت درگذشت او به گونه‌ای دیگر به شخص هتاک به نظام اسلامی و زیر سؤال بردن دوران امام راحل (ره) و پس از آن پاسخ دادند.

خوشحالی و استقبال ابراهیم یزدی از مذاکرات و بیانیه لوزان پیش از درگذشتش که در آن، به صورت تلویحی به کاری اشاره می‌کند که دولت موقت به واسطهٔ دلواپسان نتوانست انجام دهد اما دولت اعتدال موفق به آن شد، نشان‌دهنده تفاوت آن مقطع تاریخی انقلاب با دورهٔ کنونی است؛ دوره‌ای که در آن یک دلواپس به نام شهید بهشتی در شورای انقلاب وجود داشت و دوره‌ای که یک مدرس در مجلس شورای اسلامی حضور نداشت! بایستی اذعان کرد که دولت اعتدال، الگوی ارتباط با آمریکا را از دولت موقت ربود و اگر مهندس مهدی بازرگان تنها توانست در سفر به الجزایر در جایگاه نخست‌وزیری ایران با برژینسکی، معاون رئیس جمهور وقت آمریکا، به گفت‌وگو بنشیند و به خیال خودش آن را از امام (ره) و نظام پنهان کند، دکتر حسن روحانی آشکارا با رئیس جمهور آمریکا تلفنی سخن گفت و این گفت‌وگو مورد استقبال جریان‌های ملی، مذهبی قرار گرفت؛ و اگر ابراهیم یزدی در جایگاه وزیر امور خارجه دولت موقت با آمریکایی‌ها وارد مذاکره شد و نتوانست قرارداد خرید اف ۱۴ را لغو کند، محمد جواد ظریف در همین جایگاه توانست اورانیوم ۲۰ درصدی غنی‌شده دانشمندان شهید نظام را اکسید، مغز آب سنگین اراک را بتن‌ریزی، چند هزار سانتی‌فیوژ را منهدم و زمینه فروش! کیک زرد را به آمریکا و دوستان این کشور فراهم کند...

پی‌نوشت‌ها

۱. روزنامهٔ کیهان، ۱۹ فروردین ۱۳۹۴.
۲. روزنامهٔ اطلاعات، ۲۱ مهر ۱۳۶۵، ص ۱۵ به نقل از خط سازش، مجتبی سلطانی، ص ۲۲۱.
۳. روزنامهٔ کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۸، به نقل از خط سازش، مجتبی سلطانی، ص ۲۱۸.
۴. ر.ک: خط سازش، مجتبی سلطانی، ص ۲۲۱.

و محل مذاکرات مورد بحث و توافق قرار خواهد گرفت.»^۱ در حالی که دولت موقت در سیاست داخلی با بی‌عرضگی تمام در حال از دست دادن برخی مناطق کشور از جمله کردنشین بود و اگر قاطعیت و فرمان امام خمینی (ره) درباره حرکت به سوی پاره نبود، معلوم نبود دیگر مناطق کشور به چه سرنوشتی مبتلا می‌شدند و گزارش‌های پاسگاه‌های مرزی و نمایندگان حضرت امام (ره) در مناطق غرب و جنوب از تحركات همسایه غربی ما حکایت داشت، در سیاست خارجی مذاکره با آمریکا و لغو قرارداد فروش هواپیماهای اف ۱۴ را در اولویت قرار می‌دهد؛ آن هم برای انقلابی نوپا که هر کس با القاب اولیه انقلاب‌های دنیا آشنا بود به خوبی واکنش‌های قدرتهای بزرگ به‌ویژه آمریکا با ابزار نظامی باواسطه و بی‌واسطه در برابر انقلاب را پیش‌بینی می‌کرد.

ابراهیم یزدی در ۱۳/۵/۱۳۵۸ در مصاحبه با خبرنگار کیهان، دلایل کودکانه‌ای را برای لغو قرارداد مطرح می‌کند؛ آن هم از سوی کسانی که خود را مخ مسائل بین‌المللی و اهل مطالعه در انقلاب‌ها و نظام‌های جهان می‌خواندند!

«... چنان‌که می‌دانید به غیر از نیروی دریایی آمریکا، هیچ کشوری هواپیمای اف ۱۴ ندارد مگر ایران و سیستم پرواز این هواپیما بسیار پیچیده است و حتی موشک‌هایی که این هواپیما حمل می‌کند (فونیکس) هنوز آزمایش نشده و به طور کلی به کار انداختن این هواپیماها برای خود آمریکا هم بسیار مشکل است و اگر دولت ایران بخواهد این‌ها را به کار بیندازد حداقل به چهارصد مستشار آمریکایی برای آموزش خلبان‌ها نیاز داریم...»

... در مورد هواپیماهای اف ۱۴ و بررسی جمیع جوانب امر چنین نتیجه گرفتیم که نمی‌توانیم هواپیماهای اف ۱۴ را نگه داریم؛ زیرا نگهداری آن‌ها باعث تشدید و استمرار وابستگی ما به آمریکا می‌شود.»^۲

پس از این تصمیم دولت موقت در ۲۱ مرداد ۱۳۵۸ شهید بهشتی در جلسه شورای انقلاب با شناخت عمیقی که از آمریکا و حوادث پس از انقلاب‌ها داشت به شدت با فروش هواپیماهای اف ۱۴ به آمریکا مخالفت و تأکید می‌کند که دولت موقت بدون اجازه شورای انقلاب حق چنین کاری را ندارد. در برابر این ایستادگی شهید بهشتی، بازرگان بار دیگر در جلسه ۲۵ مرداد شورای انقلاب از تصمیم و اقدام دولت موقت برای فروش هواپیماهای اف ۱۴ به آمریکا دفاع می‌کند.^۳

ایستادگی یاران امام (ره) در شورای انقلاب موجب شد که اف ۱۴‌های مستقر در کشور باقی بمانند و بدون حضور مستشاران آمریکایی و به‌رغم فقدان و کمبود قطعات، در ۸ سال دفاع مقدس به‌ویژه در جنگ‌های هوایی و حراست از فضای خلیج فارس نقش آفرینی کنند. حمله عراق